

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล สนธิเกษตริน. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทนและนายหน้า.

พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2536.

กรกันยา กันยะพงศ์. ความรับผิดในผลแห่งการละเมิดโดยจงใจของลูกจ้างและตัวแทน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

กุศล บุญเย็น. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ตัวแทน นายหน้า.

กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์ จำกัด, 2534.

กุศล บุญเย็น. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทนและนายหน้า.

พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2541.

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวแทน - นายหน้า จ้างทำของ.

พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

ไชยเจริญ ลันตศิริ. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทน นายหน้า

จัดการงานนอกสั่ง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภัคดีประดิษฐ์, 2513.

ณัฐจักร ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา. ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวแทน นายหน้า.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: หจก. พิมพ์วาด, 2531.

บุญช่วย วณิกกุล. หลักกฎหมายว่าด้วยนายกับเอเยนต์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์บุญช่วยเจริญ, 2463.

ประชุม โฉมฉาย. หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและ

เอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

ประพนธ์นิติสรศักดิ์, หลวง. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ตัวแทน นายหน้า จัดการงานนอกสั่ง

คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2477 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง, 2477.

ประพนธ์นิติสรศักดิ์, หลวง. ปราชญ์กฎหมาย ภาค 3. (ม.ป.ท.), 2476.

ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย จัดการงานนอกสั่ง

ลามิควรรได้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.

ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. ความรับผิดในการทำลายละเมิดของผู้อื่น ตัวการ - ตัวแทน. วารสารกฎหมาย

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์. ปีที่ 2. ฉบับที่ 3 (กันยายน 2519): 62-68.

- ประเสริฐสุคนธ์มาตรา, ชุน. คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2489 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทน นายหน้า จัดการงานนอกสั่ง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2489.
- ปริญญา บุญปทุมพงษ์. ตัวแทนเจ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ไผทชิต เอกจริยกร. คำอธิบาย ตัวแทน - นายหน้า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541.
- พจน์ ปุษปาคม. ละเมิด. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2530.
- พงษ์อาจ ตรีกิจวัฒนากุล. กฎหมายปิดปาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- พัฒนา ไชยเศรษฐ. หลักกฎหมายตัวแทน. อัยการนิเทศ. เล่มที่ 47. ฉบับที่ 2. (2528): 212-230.
- ไพจิตร บุญญพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2541.
- มานิช สุทธิวาทนฤพนธ์. บันทึกคำบรรยายวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทน นายหน้า. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518.
- วิชา มหาคุณ. ประวัติศาสตร์กฎหมายและภาษากฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สถิตย์ เล็งไธสง. คำอธิบายกฎหมาย ตัวแทนและนายหน้า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.
- สถิตย์ เล็งไธสง. สัญญาตัวแทน. วารสารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฉบับที่ 3 (ธันวาคม 2528): 23-26.
- สรพล สุขทรศนีย์. สรุปวิชากฎหมาย ตัวแทน นายหน้า. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2536.
- สรรเสริญ ไกรจิตติ. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทนและนายหน้า. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516.
- สรรเสริญ ไกรจิตติ. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทนและนายหน้า. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 7-15. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2526.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายธุรกิจ หน่วยที่ 7-15.
พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540.
- สุทธิมนต์นฤนาท, หลวง. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ตัวแทน. นายหน้า.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2510.
- สุขุม ศุภินิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์, 2537.
- โสภณ รัตนากร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน - บริษัท
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2539.
- แอลดูปลาตร์. เลกเซอร์กฎหมาย ภาค 2 พ.ศ. 2471. (ม.ป.ท.), 2471.

ภาษาอังกฤษ

- American Law Institute. Restatement (second) of Agency. Vol. 1. St.Paul:
American Law Publishing, 1958.
- Anson, William.R. Principles of the English Law of Contract and of Agency in its Relation
to Contract. 17th ed. Oxford: Clarendon Press, 1929.
- Chitty, Joseph. Chitty on Contracts. Vol 2. 26th ed. London: Sweet & Maxwell,
1989.
- Curzon, L.B. The m & e Handbook Series Roman Law. 1st ed. Macdonald & Evans,
1966.
- Eisenburg, Melvin A. An Introduction to Agency and Partnership. 2nd ed. New York:
The Foundation Press, 1995.
- Ferson, Merton. Principles of Agency. Brooklyn: The Foundation Press, 1954.
- Fridman, G.H.L. The Law of Agency. 6th ed. London: Butterworths, 1990.
- Furmston, M.P. Cheshire Fifoot & Furmston's Law of Contract. 12th ed. London:
Butterworths, 1991.
- Hailsham, Lord. Halsbury's Laws of England. Vol. 1(2). 4th ed Reissue. London:
Butterworths, 1990.
- Hanbury, Harold Greville. The Principles of Agency. 2nd ed. London: Stevens & Sons,
1960.

- Hanauer, Peter. American Jurisprudence. Vol 3. 2nd ed. New York:
The Lawyers Co-operative Publishing, 1986.
- Hynes, J.Dennis. Agency, Partnership and the LLC in the nutshell. St.Paul, Minn:
West Publishing, 1997.
- Lee, R.W. The Elements of Roman Law: With a Translation of the Institutes of Justinian.
4th ed. London: Sweet & Maxwell, 1956.
- Nicholas, Barry. An Introduction to Roman Law. Oxford: Clarendon Press, 1962.
- Markesinis, B.S. and Munday, R.J.C. An Outline of the Law of Agency. London:
Butterworths, 1979.
- Markesinis, B.S. and Munday, R.J.C. An Outline of the Law of Agency. 2nd ed.
London: Butterworths, 1986.
- Mechem, Floyd R. Outlines of the Law of Agency. 4th ed. Chicago:
Callaghan & Company, 1952.
- Paulino, Benjamin P. The Philippine Law on Sales, Agency and Bailments. Quezon City:
Central Lawbook & Central Professional Books, 1993.
- Pollock, Frederick and Maitland, Frederick William. History of English Law: Before the
Time of Edward I. 2nd ed. Cambridge: The University Press, 1968.
- Powell, Raphael. The Law of Agency. 1st ed. London: Sir Isaac Pitman & Sons,
1952.
- Reuschlein, Harold Gill and Gregory, William A. Agency and Partnership.
St.Paul, Minn: West Publishing, 1979.
- Reynolds, F.M.B. Bowstead on Agency. 15th ed. London: Sweet & Maxwell Ltd.,
1985.
- Reynolds, F.M.B. Bowstead and Reynolds on Agency. 16th ed. London:
Sweet & Maxwell, 1996.
- Seavey, Warren A. Handbook on the Law of Agency. St.Paul, Minn: West Publishing,
1964
- Sell, W.Edward. Sell on Agency. New York: The Foundation Press, 1975.
- Simpson, A.W.B. A History of the Common Law of Contract: The Rise of the Action of
Assumpsit. Oxford: Clarendon Press, 1975.

- Stoljar, S.J. The Law of Agency: Its History and Present Principles. London: Sweet & Maxwell, 1961.
- Stone, Richard. Law of Agency. 1st ed. London: Cavendish Publishing, 1996.
- Treitel, G.H. The Law of Contract. 8th ed. London: Sweet & Maxwell, 1995.
- Wallach, Frederick. Introduction to European Commercial Law. New York: Oceana Publication, 1953.
- Wilshere, A.M. An Outline of the Law of Agency. London: Sweet & Maxwell, 1925.

ภาคผนวก

คำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับตัวแทนโดยปริยาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 533/2466 แสดงให้คนภายนอกเห็นว่า ผู้ใดเป็นภรรยาของตน และให้อำนาจทำการในฐานะเป็นตัวแทนด้วยนั้น ภายหลังจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

จ. กู้เงิน ฮ. ไป 320 บาท ภายหลัง ฮ. บอกแก่ จ. และคนอื่นว่า บ. เป็นภรรยาของ ฮ. ให้รับเงินที่ จ. กู้ไปแทน ฮ. ได้ จ. หลงเชื่อใช้เงินให้แก่ บ. ไป ภายหลัง ฮ. ทวงเรียกเงินนั้นจาก จ. อีก

ฎีกาตัดสินทับสัจศาลอุทธรณ์ว่า เมื่อ ฮ. ได้แสดงให้ จ. เข้าใจว่า บ. เป็นภรรยา ฮ. และมอบอำนาจให้รับเงินแทนเช่นนี้ ฮ. ไม่มีอำนาจที่จะปฏิเสธในการที่ บ. รับเงินในฐานะเป็นตัวแทน ฮ.

คำพิพากษาฎีกาที่ 311/2495 เจ้าของบ้านไม่อยู่ไปต่างประเทศเสีย ได้มอบบ้านให้ภรรยาดูแลแทน แม้ภรณานั้นจะไม่ใช่ภรรยาเจ้าของบ้านตามกฎหมายก็ตาม เมื่อภรณานั้นให้คนเช่าบ้านนั้นเช่าอยู่อาศัย ผู้เช่านั้นก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่า เพราะถือได้ว่าเป็นการตั้งภรรยาเป็นตัวแทนด้วยการแสดงออก จึงไม่ต้องทำเป็นหนังสือ

คำพิพากษาฎีกาที่ 2122/2514 แม้จำเลยทั้งสองมิใช่สามีภรรยากันตามกฎหมายเพราะมิได้จดทะเบียนสมรส และการกู้เงินโจทก์รายนี้ จำเลยที่ 1 ภรรยา ลงชื่อเป็นผู้กู้แต่ผู้เดียวก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความชัดแจ้งว่า จำเลยที่ 1 กู้เงินโจทก์ไปซื้อบ้านและทรัพย์สินอื่นๆ ในระหว่างที่อยู่กินฉันสามีภรรยากับจำเลยที่ 2 โดยเฉพาะบ้านที่ซื้อได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของจำเลยทั้งสองตลอดมา อันเป็นการกู้เพื่อประโยชน์ของจำเลยทั้งสอง ซึ่งจำเลยที่ 2 ก็ถือว่า จำเลยที่ 2 มีส่วนเป็นเจ้าของบ้านและทรัพย์สินอื่นที่จำเลยที่ 1 จัดหามา เป็นการยอมรับเอาประโยชน์จากการที่จำเลยที่ 1 กู้เงินโจทก์ไปซื้อเป็นของจำเลยที่ 2 ด้วย ดังเห็นเจตนาของจำเลยที่ 2 ได้จากการที่จำเลยที่ 2 ฟ้องขอแบ่งบ้านและทรัพย์สินดังกล่าวจากจำเลยที่ 1 ตามสำนวนคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 194/2511 จึงถือได้ว่า การที่จำเลยที่ 1 กู้เงินโจทก์ไปซื้อบ้านและทรัพย์สินอื่นนั้น จำเลยที่ 2 ได้รู้เห็นยินยอมให้จำเลยที่ 1 กระทำทั้งในฐานะส่วนตัวของจำเลยที่ 1 เองและในฐานะของจำเลยที่ 2 อันเป็นการแต่งตั้งโดยปริยายให้เป็นตัวแทน เป็นผลให้จำเลยที่ 2 มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของบ้าน และทรัพย์สินอื่นสำเร็จสมความประสงค์ของจำเลยที่ 2 ฉะนั้น แม้ในสัญญากู้เงินจะไม่ปรากฏชื่อจำเลยที่ 2 ร่วมลงชื่อเป็นผู้กู้ จำเลยที่ 2 ก็ต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวแทนของจำเลยที่ 1 ในการกู้เงินโจทก์รายนี้ร่วมกับจำเลยที่ 1

คำพิพากษาฎีกาที่ 1812-1813/2515 มารดาจำเลยทำสัญญาโอนขายที่ดินมีโฉนดของจำเลยให้แก่โจทก์แทนจำเลย ตามใบมอบอำนาจซึ่งมารดาจำเลยให้น้องจำเลยเขียนชื่อและพิมพ์ลายนิ้วมือแทนจำเลย โดยจำเลยรู้เห็นยินยอมในการกระทำนี้มาตลอด และมีได้คัดค้านได้แย้งแต่อย่างใด ซึ่งผิดวิสัยของเจ้าของที่ดิน และจำเลยยอมรับด้วยว่าเมื่อโจทก์เข้ามาปลูกเรือนและล้อมรั้วที่พิพาททั้งหมด จำเลยก็ไม่ได้ว่ากล่าวอะไรเช่นเดียวกัน พฤติการณ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นชัดว่าจำเลยรู้ดีว่าตนได้รู้เห็นยินยอมในการมอบอำนาจให้มารดาของตนขายที่พิพาทไปโดยชอบแล้ว จึงไม่คัดค้านการรับโอนของโจทก์เลยตลอดเวลากว่า 10 ปี จำเลยจะมากล่าวอ้างภายหลังว่าจำเลยมิได้มอบอำนาจให้มารดาขายที่ดินแทนหาได้ไม่ เพราะเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

คำพิพากษาฎีกาที่ 1133/2516 (วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 32/2515) การที่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นพลธิการกองพลทหารม้า สั่งให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นพลขับและสังกัดกองพลเดียวกัน ขับรถยนต์ของกองพลทหารม้าไปชนปูนซีเมนต์ให้วัดซึ่งจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการวัดอยู่ด้วย กิจการดังกล่าวมิใช่ราชการของกองทัพกจำเลยที่ 3 ทั้งมิได้เกี่ยวกับตัวจำเลยที่ 1 แต่ประการใด ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นตัวการ และจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนในกิจการนี้โดยปริยาย เมื่อจำเลยที่ 1 ขับรถยนต์กลับกองพลทหารม้า ได้ชนรถยนต์โจทก์เสียหาย ถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ทำละเมิดภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นตัวการ ย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตัวแทนในผลแห่งละเมิดที่จำเลยที่ 1 ทำไปนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 ประกอบด้วยมาตรา 820

คำพิพากษาฎีกาที่ 2385/2518 จำเลยที่ 2 เป็นเจ้าของเรือ เมื่อกรรมการวัดบอกให้นำเรือไปรับขนวนผ้าป่า จำเลยที่ 2 ก็ไปบอกกรรมการวัดว่าไม่มีเครื่องยนต์ กรรมการวัดจึงจัดหาเครื่องยนต์ให้ แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ 2 ประสงค์จะนำเรือไปรับขนวนผ้าป่า จำเลยที่ 2 ขับเรือไม่เป็น จำเลยที่ 2 นั่งไปในเรือด้วย ถ้าจำเลยที่ 2 ไม่ยินยอมให้จำเลยที่ 1 ขับ จำเลยที่ 1 ก็คงขับเรือไม่ได้ ข้อเท็จจริงเชื่อได้ตามคำเบิกความของจำเลยที่ 2 ว่าจริง แลสนสนธิ์ว่า จำเลยที่ 2 บอกให้จำเลยที่ 1 ขับเรือไปรับขนวนผ้าป่า ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นตัวการ จำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนในกิจการนี้โดยปริยาย จำเลยที่ 2 จึงต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 ด้วย

หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาของท่านอาจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีมาตรา 425 ให้นายจ้างร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง มาตรา 427 ระหว่างตัวการกับตัวแทน มาตรา 428 ระหว่างผู้ว่าจ้างทำของกับผู้รับจ้าง มาตรา 432 ผู้ยืมส่งเสริมหรือช่วยเหลือกับตัวผู้ลงมือทำละเมิด บทบัญญัติเหล่านี้ใช้ในกรณีต่างๆกัน จึงควรเข้าใจว่าตัวการตัวแทนนั้น หาใช่ว่าถ้าใช้ใครทำอะไรแล้วจะเป็นตัวแทนไปหมด ตามมาตรา 797 นั้น ตัวการกับ

ตัวแทนต้องมีสัญญาะหว่างกัน และทำการผูกพันกับคนภายนอกในลักษณะนี้ตามมาตรา 820 ด้วย คือ แสดงเจตนาในนิติกรรมตามมาตรา 112 แทน (ปัจจุบันมาตรา 149) ควรดูฎีกาที่ 973/2497 20 ธส. 1142 หาใช่ใช้ให้ทำอะไรจะเป็นตัวแทนไปหมด ไม่ว่าจะใช้ให้ขุดดิน ตัดหญ้า ขนอิฐ ขับริด ขับริดงโนคดีนี้ มิฉะนั้น ทุกอย่างในมาตรา 425, 428, 432 จะเป็นตัวแทนทั้งสิ้น ไม่มีประโยชน์ที่จะบัญญัติเป็นหลายมาตราให้เสียเวลา นายจ้างลูกจ้างต่างกับการวานหรือใช้กัน โดยไม่มีค่าจ้าง เพราะไม่มีอำนาจบังคับบัญชาให้ทำตามคำสั่ง ตามมาตรา 583 การจ้างทำของ ก็มุ่งแต่ผลสำเร็จของงาน แม้อาจอ้างเป็นตัวแทนได้ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแทนทุกกรณีไป ตามมาตรา 432 แต่ยุยงส่งเสริม ก็คือใช้ให้ทำ ต้องเป็นการใช้ให้ทำละเมิดโดยตรง ไม่ใช่ใช้ขับริด แล้วเกิด ขับริดโดยประมาทเลินเล่อ ไม่ใช่ตัวแทนทำให้ตัวการต้องรับผิดด้วย ฎีกาที่ 1980/2505 2505 ฎ. 1572 กรณีนี้จะปรับด้วยมาตรา 437 ซึ่งผู้ครอบครองเรือและผู้ควบคุมเรือที่ใช้เครื่องจักรกล ต้องรับผิดทั้ง 2 คนในการละเมิดที่เกิดแต่ยานพาหนะนั้น ตามฎีกาที่ 912/2477 ธส. 1491 เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1018/2520 เมื่อฟังว่าวัสดุก่อสร้างต่างๆที่ห้างโจทก์ส่งไปนั้น ได้ใช้ไปในกิจการของจำเลยทั้งสอง ประกอบทั้งโจทก์ได้นำสืบด้วยว่า จำเลยที่ 2 เคยมาที่ร้านของโจทก์ หลายครั้ง จำเลยที่ 2 เคยบอกกับนางสาวอัมภาว่า นายชัยยงค์และนางไฉ่มีอำนาจสั่งของได้ และวัสดุก่อสร้างตามใบรับของเอกสารหมายเลข ๑. 3 ถึง ๑. 10 นี้ นางสาวอัมภาได้เบิกความว่า ได้ส่งไปตามคำสั่งของจำเลยที่ 2 บ้าง ตามคำสั่งของนายชัยยงค์และนางไฉ่บ้าง ฉะนั้นบุคคลซึ่งเห็นรับสินค้าวัสดุก่อสร้างของห้างโจทก์ไว้ตามฟ้อง จึงถือได้ว่าเป็นตัวแทนของจำเลยโดยปริยาย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในราคาของสินค้าวัสดุก่อสร้างเหล่านั้น วัสดุก่อสร้างเหล่านั้นแม้จะมีราคาเกินกว่า 500 บาทก็ตาม แต่เมื่อผู้ที่เป็นตัวแทนของจำเลยได้ลงชื่อรับสินค้าเหล่านั้นไว้แล้ว โจทก์ก็ย่อมจะฟ้องร้องบังคับให้จำเลยชำระราคาให้แก่โจทก์ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 475/2522 ร. นำรถยนต์ของโจทก์ที่ 2 ไปทดลองขับดูก่อนจะซื้อ และได้นำไปจอดฝากไว้กับจำเลย ถือได้ว่า ร.เป็นตัวแทนของโจทก์ที่ 2 โดยปริยาย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

บีมของจำเลยปฏิบัติต่อลูกค้ามีพฤติการณ์แสดงว่าจำเลยยอมบริจาคนอกจากผู้อื่นมาอยู่ในความอารักขาของจำเลยที่บีมนั้น จึงเป็นลักษณะรับฝากทรัพย์สินตามมาตรา 657 ไม่ใช่ให้เช่าสถานที่เพื่อจอดรถ

หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาของท่านอาจารย์จิตติ ตึงศภัทย์ ปัญหาเกี่ยวกับโจทก์ที่ 2 ผู้เช่าซื้อฟ้องเรียกเงินที่ยังขาดจากที่ผู้รับประกันภัยใช้ให้โดยเรียกเอาที่จำเลยนั้นอาศัยมูลหนี้อะไร

ซึ่งอาจเป็นละเมิดทำให้รถที่รับฝากไว้หายโดยปล่อยให้คนลักไป หรือโดยผิดสัญญาฝากทรัพย์สินถ้าเป็นละเมิด โจทก์ที่ 2 ผู้เช่าซื้อและครอบครองทรัพย์สินก็เป็นผู้เสียหาย มีอำนาจฟ้องได้แน่ แต่อาจสืบความประมาทเดินเลี้ยวได้ยาก ถ้าฟ้องโดยอาศัยสัญญาฝากทรัพย์สิน การนำสืบความรับผิดของผู้รับฝากทำได้ง่ายมาก แต่เป็นปัญหาว่า โจทก์ที่ 2 มิได้นำรถไปฝากจำเลยด้วยตนเอง ศาลจึงยึดเยียดเข้าในเรื่องตัวแทนโดยถือว่า ร. จะซื้อรถคันนี้แล้วเอาไปทดลองขับดูและฝากไว้กับจำเลย เป็นตัวแทนของโจทก์ที่ 2 โดยปริยาย ถ้าข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้นก็ต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริง แต่บางที่ข้อเท็จจริงอาจไม่ใช่ตัวแทนโดยปริยายก็ได้ ร. รับรถไปทดลองขับดูหาใช่ตัวแทนของโจทก์ที่ 2 หรือไม่ เป็นเรื่องความรับผิดของ ร. กับโจทก์ที่ 2 โดยเฉพาะ ถ้า ร. ขับรถไปชนใครเข้า คงอ้างไม่ได้ว่า ร. เป็นตัวแทนของโจทก์ที่ 2 หรือในการนำรถเข้าไปเก็บในบิ๊มของจำเลย ร. ขับรถคันนั้นชนอะไรของจำเลยเข้าทำให้เสียหาย คงกล่าวไม่ได้ว่า ร. เป็นตัวแทนของโจทก์ที่ 2 โจทก์ที่ 2 ต้องรับผิดตามมาตรา 427 หรือ ร. ได้รับความเสียหาย โจทก์ที่ 2 ต้องรับผิดต่อ ร. ตามมาตรา 816 หรือ ร. ไม่ใช้ค่าฝากรถ โจทก์ที่ 2 ต้องใช้แก่จำเลยตามมาตรา 820 ฉะนั้นก็ไม่ใช่เรื่องที่จะถือเอาเป็นตัวแทนโดยปริยายได้ง่ายๆ

ถ้า ร. มีใช้ตัวแทนของโจทก์ที่ 2 โจทก์ที่ 2 ก็ฟ้องจำเลยตามมูลสัญญาระหว่าง ร. กับจำเลยไม่ได้ นอกจากจำเลยจะโอนสิทธิเรียกร้องนั้นให้ หรือมิฉะนั้นก็อาจใช้สิทธิเรียกร้องของ ร. ตามสัญญานั้นตามมาตรา 233 ในเมื่อ ร. ต้องรับผิดเป็นลูกหนี้โจทก์ที่ 2 เพราะเอารถนั้นไปทำหายและ ร. ไม่ใช้สิทธิเรียกร้องต่อจำเลยทำให้โจทก์ที่ 2 เสียประโยชน์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2943/2522 วินิจฉัยว่า การรับสภาพหนี้ต้องทำโดยลูกหนี้ แต่ลูกหนี้ตั้งตัวแทนให้ชำระหนี้ได้ น้องชำระหนี้ของพี่หลายคราวติดต่อกันมา ไม่มีเหตุที่อยู่ดีๆ น้องจะชำระหนี้ให้พี่ จึงถือได้ว่าน้องเป็นตัวแทนของพี่โดยปริยาย เป็นการรับสภาพหนี้ ซึ่งอายุความสะดุดหยุดลง

หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาโดยท่านอาจารย์จิตติ ติงศภักย์ มาตรา 314 ที่ให้คนภายนอกชำระหนี้ได้เว้นแต่จะขึ้นใจลูกหนี้ไม่ได้ แสดงอยู่ในตัวว่าเป็นการกระทำโดยพลการของคนภายนอก ไม่ใช่โดยเป็นตัวแทน ซึ่งย่อมถือเป็นการกระทำของตัวการคือลูกหนี้ ไม่ต้องอาศัยมาตรา 314 การรับสภาพหนี้ก็ต้องลูกหนี้เป็นคนทำ มิใช่คนอื่นมารับสภาพหนี้ให้มีผลผูกพันลูกหนี้ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงเสียประโยชน์แก่ลูกหนี้ ศาลจึงต้องวินิจฉัยว่าเป็นตัวแทนโดยปริยาย ไม่ได้ตั้งให้เป็นตัวแทนโดยชัดแจ้ง เพราะชำระหนี้ติดต่อกันหลายครั้ง ถ้าไม่เป็นตัวแทนก็คงไม่ทำเช่นนั้น คือลูกหนี้รู้แล้วยอมให้ทำเรื่อยไป

คำพิพากษาฎีกาที่ 2164/2523 จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคล จำเลยที่ 2 เป็นข้าราชการในสังกัดของจำเลยที่ 1 มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างถนนในกิจการของจำเลยที่ 1 ให้แล้วเสร็จภายในเวลากำหนด โดยให้จำเลยที่ 2 เป็นผู้ตัดสินใจในการจัดทำถนนให้เสร็จในกำหนดเวลานั้น เป็นพฤติการณ์ที่แสดงว่าจำเลยที่ 1 ได้มอบหมายให้จำเลยที่ 2 ดำเนินการในเรื่องทำถนนให้เสร็จตามกำหนดเวลา จำเลยที่ 2 จึงเป็นตัวแทนของจำเลยที่ 1 โดยปริยายในการที่จะต้องสร้างถนนให้ทันตามกำหนดเวลา การที่จำเลยที่ 2 สั่งซื้อคอนกรีตผสมเสร็จจากโจทก์มาสร้างถนนดังกล่าวให้ทันเวลาตามความประสงค์ของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ 2977/2523 ในทางแพ่งเมื่อโจทก์ฟ้อง ได้บรรยายข้อเท็จจริงมาชัดแจ้งแล้ว ศาลมีหน้าที่ยกตัวบทกฎหมายขึ้นปรับแก้คดีเอง คดีนี้ตามคำฟ้องของโจทก์ โจทก์ได้บรรยายข้อเท็จจริงให้เห็นว่า การที่จำเลยที่ 2 สั่งให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นทหารรับใช้อยู่ที่บ้านจำเลยที่ 2 ขับรถยนต์คันเกิดเหตุไปรับบุตรจำเลยที่ 2 มาจากโรงเรียน ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นตัวการ และจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนในกิจการนั้นโดยปริยาย ส่วนที่มีข้อความว่ากระทำไปในฐานะลูกจ้างกระทำไปในทางการที่จ้างด้วยนั้น ก็เป็นเพียงเหตุที่โจทก์ทั้งสองยกขึ้นอ้างเปรียบเทียบว่า เสมือนกับในทางที่ต้องรับผิดชอบด้วยเท่านั้น หาได้อ้างข้อเท็จจริงว่าเป็นเรื่องนายจ้างลูกจ้างไม่ ฉะนั้น เมื่อจำเลยที่ 1 ขับรถยนต์คันเกิดเหตุไปชนรถโจทก์ที่ 1 โดยประมาททำให้รถโจทก์ที่ 1 เสียหาย และโจทก์ทั้งสองได้รับบาดเจ็บ จึงถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ละเมิดภายในขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นตัวการย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตัวแทนในผลละเมิดที่จำเลยที่ 1 ทำไปนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 ประกอบด้วยมาตรา 820 ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยมานั้น ชอบแล้ว ไม่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้อง

หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาของท่านอาจารย์จิตติ ติงศภัทย์ การอ้างความรับผิดในฐานะตัวการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 นั้น ออกจะเป็นปัญหาเพราะถ้าใช้ให้ใครทำอะไรเป็นตัวแทนหมดแล้ว ความรับผิดของผู้ยุงส่งเสริม คือผู้ใช้ตามมาตรา 432 วรรค 2 ก็ไม่มีประโยชน์ บทบัญญัติเรื่องจ้างแรงงาน จ้างทำของตามมาตรา 425, 428 ก็ไม่ต้องมีไว้ให้ มาตรา 427 อนุโลม ตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 797 เป็นเรื่องสัญญา มีความรับผิดทางสัญญาระหว่างตัวการกับบุคคลภายนอกตามมาตรา 820 ไม่ใช่ความรับผิดทางละเมิด บทกฎหมายที่อาจจะนำมาใช้ในกรณีเช่นนี้ก็มิได้อยู่เช่น มาตรา 76, 437 กรณีที่ผู้ขนส่งทางบกต้องรับผิดชอบในละเมิดที่ผู้นำรถร่วมทำขึ้นนั้น เหตุที่อ้างว่าเป็นการกระทำการขนส่งร่วมกัน หมายความว่า การรับขนส่งเป็นสัญญา จึงมีตัวแทนกระทำการที่ต้องรับผิดชอบทางละเมิดตามมาตรา 427 ได้

กรณีนี้ นายทหารใช้ทหารรับใช้ขับรถไปรับบุตรจากโรงเรียน ถ้าหากเป็นกรณีจำเลยวานใครคนหนึ่งขับรถไปรับบุตรจากโรงเรียน หรือจ้างแท็กซี่ไปรับบุตรจากโรงเรียน จะถือเป็นตัวแทนต้องรับผิดชอบในละเมิดของผู้รับวานหรือแท็กซี่รับจ้างไปด้วยหรืออย่างไร

ยังเป็นเรื่องตัวแทนชัดแล้วก็ออกจะเป็นการเกินเลยไปมาก เพราะหลักเรื่องตัวแทนชัดนั้นเป็นเรื่องนิติกรรมโดยแท้ คือกฎหมายปิดปากเพราะแสดงออกให้คนภายนอกหลงและทำการตามที่หลงไปนั้นจนเป็นที่เสียหายแก่เขา จึงต้องรับผิดชอบเป็นธรรมดา เช่นที่บัญญัติในมาตรา 118 ซึ่งความสำคัญอยู่ที่คนภายนอกต้องได้ทำการโดยสุจริต และต้องเสียหาย คือต้องได้ทำการอะลอลงไป และทำการนั้นโดยหลงผิดจนเกิดเสียหายแก่เขา ไม่ใช่กรณีไม่ได้ทำอะไรเพราะหลงเชื่อ แต่พอเสียหายเพราะใครคนหนึ่งก็หาเหตุว่าคนนั้นเป็นตัวแทนชัดมาอ้างให้เขารับผิดชอบต่อละเมิดซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน

กฎหมายไทยเรื่องตัวแทนตามมาตรา 797 และต่อๆไปออกจะสับสนอยู่ ในมาตรา 797 ใช้คำว่า ทำการ แปลจากคำว่า act คำนี้แล้วแต่จะเข้าใจกว้างหรือแคบ แต่ตามที่อ้างของกรมร่างกฎหมาย ปรากฏว่า มาตรา 797 มาจากประมวลแพ่งเยอรมัน มาตรา 662 และประมวลแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 643, 656 ซึ่งน่าสนใจในวิธีบัญญัติกฎหมายของเขา ในเรื่องนี้ตามกฎหมายเยอรมัน มาตรา 662 เรียกว่า mandate ซึ่งถ้าจะแปลเป็นไทยก็คงใกล้กับคำว่าคำสั่ง ในความหมายว่าอาณัติมอบหมาย เช่นในความหมายของเรื่องจัดการงานนอกสั่ง ความสำคัญอยู่ที่ว่า mandate ไม่ใช่เรื่องตัวแทนตามความคิดในกฎหมายไทย แต่เป็นเรื่องนี้ระหว่างผู้สั่งกับผู้รับคำสั่ง (mandator กับ mandatary) เป็นสัญญาไม่มีค่าตอบแทนระหว่างคนทั้งสองนี้ ถ้ามีค่าตอบแทนก็เป็นกรณีจ้างแรงงานหรือจ้างทำของไป ฉะนั้น การงานที่สั่งหรือมอบให้ทำจะเป็นนิติกรรมหรือไม่ใช่นิติกรรมก็ได้ (คำแปลมาตรา 662 ของกฎหมายแพ่งเยอรมัน โดย Chung Hui Wang p. 146 note (p), Manual of German Law vol. I, ed. II by Cohn no. 289 p. 146) ถ้าเป็นปัญหาความรับผิดระหว่างตัวแทนกับคนภายนอก หรือกรณีตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 820 ของไทยแล้ว ในกฎหมายเยอรมันบัญญัติเป็นกฎหมายอีกลักษณะหนึ่ง คือ มาตรา 164 ซึ่งเป็นเรื่องมอบอำนาจให้แสดงเจตนาอันเป็นการทำนิติกรรม (Cohn no. 289 p. 146) ไม่ได้เอาเรื่องระหว่างผู้มอบกับผู้รับมอบมารวมกับเรื่องความผูกพันต่อคนภายนอกเหมือนลักษณะตัวแทนตามกฎหมายไทย เพราะฉะนั้นตามกฎหมายเยอรมันการใช้คนไปทำอะไร ถ้าไม่ใช่นิติกรรมแล้ว จะใช้กฎหมายลักษณะตัวแทนมาปรับให้ผู้ใช้ต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้ใช้โดยอาศัยลักษณะตัวแทนไม่ได้ หากจะต้องรับผิดชอบใดหรือไม่ก็แล้วแต่ว่าใช้ให้ทำให้เขาเสียหายเป็นละเมิดในตัวเองหรือไม่อีกส่วนหนึ่ง เช่นตาม มาตรา 425, 428 ของเราเป็นต้น Schuster, Principles of German Civil Law no. 115 p. 115 กล่าวว่า กฎหมายเยอรมันต่างกับกฎหมายอังกฤษในเรื่องความหมายของคำว่า agency ซึ่งกฎหมาย

อังกฤษหมายถึงรวมถึง messenger อันมิใช่ผู้แสดงเจตนาแทน หากเป็นแต่ผู้นำเอาการแสดงเจตนาของคนหนึ่งไปให้อีกคนหนึ่ง เช่นนักการส่งหนังสือ และหมายความรวมถึง independent contractor คือผู้รับจ้างทำของอีกด้วย

กฎหมายญี่ปุ่น มาตรา 643, 656 ที่กรมร่างกฎหมายอ้างถึง บัญญัติอีกรูปหนึ่งว่า mandate คือ สัญญาที่คนหนึ่งมอบหมายให้อีกคนหนึ่งทำนิติกรรม ส่วนการมอบหมายให้ทำการอย่างอื่นที่มีโชนิติกรรมนั้นเรียกว่า quasi mandate ซึ่งบัญญัติให้ใช้ลักษณะ mandate บังคับโดยอนุโลม

ตามกฎหมายเยอรมันและญี่ปุ่นอันเป็นที่มาของตัวแทนไทยดังกล่าวแล้ว ถ้าเป็นปัญหา ระหว่างผู้มอบกับผู้รับมอบถือเป็นสัญญาอันหนึ่ง ไม่คำนึงว่ามอบให้ทำนิติกรรมหรือไม่ ซึ่งเยอรมันเรียกว่า mandate ถ้าเป็นปัญหากับคนภายนอก กฎหมายเยอรมันเรียกว่า agency เป็นกรณีเฉพาะนิติกรรม ส่วนกฎหมายญี่ปุ่นใช้คำว่า mandate หมายความว่ามอบให้ทำนิติกรรมแทน ตรงกับ agency ตามกฎหมายเยอรมัน ถ้าใช้ให้ทำอย่างอื่นที่มีโชนิติกรรม ญี่ปุ่นเรียกว่า quasi-mandate โดยอนุโลมตาม mandate

รวมความตามที่มาของลักษณะตัวแทนของไทยดังกล่าวแล้ว มีข้อที่ต้องระวังว่าจะใช้คำว่าตัวแทน รวมทั้งกรณีที่เป็นนิติกรรมและไม่โชนิติกรรมนั้น อาจกว้างเกินไป เมื่อเป็นปัญหาเกี่ยวกับความผูกพันของตัวการต่อบุคคลภายนอก ซึ่งตามกฎหมายเยอรมันและญี่ปุ่นต้องเป็นการมอบหมายให้ทำนิติกรรมโดยเฉพาะ ไม่ใช่ให้ทำอะไรก็ตามที่ไม่โชนิติกรรมก็ต้องถูกผูกพันในฐานะตัวแทนต่อคนภายนอกด้วย เช่นที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นว่าจ้างรถแท็กซี่ไปรับเด็กก็ต้องรับผิดชอบเพราะคนรถแท็กซี่เป็นตัวแทนไปด้วยซึ่งคงไม่มีใครคิดว่าเป็นเช่นนั้น

ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้เป็นข้อคิดว่าการอ้างกรณีตัวแทนพรั้าเพื่อไปบางที่จะพุ่มเพื่อยจนอาจจะทำให้เป็นปัญหาอันไม่พึงปรารถนาขึ้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 253/2524 เดิมกรมโรงงานอุตสาหกรรมจ้างโจทก์ทั้งหมดทำงานในโรงงานสุราบางยี่ขัน ต่อมาได้ให้บริษัท ส.เช่าโรงงานแห่งนี้ไปดำเนินการ โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมทำสัญญาให้บริษัท ส.เช่าโดยมีข้อตกลงว่า ให้บริษัท ส.รับโอนโจทก์ทั้งหมดมาเป็นลูกจ้าง โดยโจทก์ก็ได้ทำงานในตำแหน่งหน้าที่เดิมหรือไม่ต่ำกว่า และได้รับผลประโยชน์ดังเดิม รวมทั้งได้ตกลงเงื่อนไขเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับการโอนการจ้างงานของโจทก์อีกด้วย และแม้การโอนการจ้างนี้จะไปตามข้อตกลงระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรมกับบริษัท ส. ก็ถือได้ว่ากรมโรงงานอุตสาหกรรมกระทำในฐานะเป็นตัวแทนของจำเลยโดยปริยาย เพราะกรมโรงงานอุตสาหกรรมมีความรับผิดชอบผูกพันต่อโจทก์ในเรื่องของการว่าจ้างทำงานในโรงงานแห่งนี้ หากจำเลยดำเนินการตามสัญญาเช่าไม่ได้ กรมโรงงานอุตสาหกรรมก็ต้องรับโจทก์เป็นลูกจ้าง

ต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1486/2525 ตัวแทนเขตหรือตัวแทนโดยปริยายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 821 และมาตรา 797 วรรคสองนั้นไม่อยู่ในบังคับมาตรา 798 ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2434/2526 วินิจฉัยว่า จำเลยที่ 2 ผู้จัดการธนาคารสาขา ได้รับมอบอำนาจจากธนาคาร จำเลยที่ 3 ได้แต่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นทนายความฟ้องโจทก์ให้ชำระหนี้และไต่ถอนจำนอง ตามหนังสือมอบอำนาจ จำเลยที่ 1 ไม่มีอำนาจรับเงินในคดีแทนจำเลยที่ 2 นอกศาล การที่โจทก์มอบเช็คให้จำเลยที่ 1 ไปจัดการชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ 3 เพื่อมิให้ที่ดินของโจทก์ต้องถูกขายทอดตลาด จำเลยที่ 1 ยอมรับเช็คไปดำเนินการตามความประสงค์ของโจทก์ จำเลยที่ 1 ย่อมได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนโดยปริยายของโจทก์แล้ว ตาม ป.พ.พ. มาตรา 797 วรรคสอง หากมีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ 1 แล้ว ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ทำละเมิด เมื่อที่ดินของโจทก์ต้องถูกขายทอดตลาดไปเพราะความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ก็ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3643/2532 โจทก์มอบหมายให้จำเลยดำเนินการโอนสิทธิการเช่าโทรศัพท์จากชื่อโจทก์ให้เป็นชื่อของ ส. ผู้รับโอนให้เป็นที่เรียบร้อย จำเลยจึงเป็นตัวแทนโดยปริยายของโจทก์

จำเลยได้จัดการให้มีการเคลื่อนย้ายเครื่องโทรศัพท์แล้ว และควรจะจัดการให้มีการโอนไปพร้อมกัน แต่จำเลยไม่ได้ดำเนินการในเรื่องการโอนสิทธิการเช่าโทรศัพท์จากชื่อโจทก์เป็นชื่อ ส. ให้เป็นที่เรียบร้อยตามที่ได้มอบหมาย ถือได้ว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1602/2534 วินิจฉัยว่า โจทก์ทำสัญญาซื้อขายสับประรดกระป๋องจากจำเลย โดยติดต่อผ่านบริษัท อ. นายหน้าของโจทก์ที่ประเทศไต้หวัน และบริษัท อ. ติดต่อจำเลยผ่านบริษัท ข. ตัวแทนของจำเลยที่ประเทศไต้หวัน พฤติการณ์ต่างๆที่บริษัท ข. แสดงออกตั้งแต่มีหนังสือยืนยันการขายไปถึงโจทก์ โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับปริมาณและราคาสินค้าตรงตามรายการปริมาณและราคาสินค้าตามใบกำกับสินค้า ซึ่งจำเลยจัดทำขึ้นเพื่อส่งไปให้โจทก์ โจทก์และบริษัท ข. ได้ติดต่อกันทางโทรศัพท์ กล่าวข้อความเกี่ยวข้องกับจำเลยอันมีสาระสำคัญเชื่อมโยงให้โจทก์กับจำเลยตกลงเข้าทำสัญญา กับทั้งผู้รับประโยชน์ตามเลตเตอร์ออฟเครดิตคือจำเลย และ

การที่โจทก์เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตก็เพื่อสั่งซื้อสินค้าจากจำเลย ฝ่ายจำเลยก็ได้รับเงินค่าสินค้าตามเลตเตอร์ออฟเครดิตของโจทก์ และส่งสินค้าให้โจทก์แล้วก็ได้แจ้งยอดหนี้ให้โจทก์ทราบโดยตรง พฤติการณ์เช่นนี้ ถือว่าบริษัท ข. เป็นตัวแทนโดยปริยายของจำเลยไปทำสัญญาซื้อขายลับประดกระบังกับโจทก์ จำเลยจึงต้องผูกพันตามสัญญาซื้อขาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 700-701/2535 การที่คณะกรรมการปรับปรุงอาคารพิพาทของโจทก์ผู้ให้เช่ามีมติให้บอกเลิกการเช่าแก่จำเลยผู้เช่า นาง ย. ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองอาคารของโจทก์ผู้ให้เช่า ได้มีหนังสือบอกเลิกการเช่าแก่จำเลยผู้เช่าไปตามมติดังกล่าวนั้น แม้ในมตินั้นจะไม่ได้ระบุให้นาง ย. เป็นผู้บอกเลิกการเช่าแก่จำเลย ก็ถือได้ว่านาง ย. บอกเลิกการเช่าแทนโจทก์ผู้ให้เช่าแล้วโดยชอบโดยปริยาย ไม่จำเป็นต้องให้ผู้อำนวยการของโจทก์ผู้ให้เช่าต้องมอบอำนาจอีก การเช่าอาคารระหว่างโจทก์ผู้ให้เช่ากับจำเลยผู้เช่าระงับลงแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2519/2537 วินิจฉัยว่า จำเลยเป็นเพียงบริษัทนายหน้าในการประกันภัย แต่ตามพฤติการณ์ที่จำเลยแสดงออกในการติดต่อให้โจทก์นำเอาความเสี่ยงภัยต่อแก่ผู้รับประกันภัยซึ่งอยู่ต่างประเทศนั้นเกินเลยกว่าการเป็นนายหน้า แม้ผู้รับประกันภัยต่อมิได้มีหนังสือแต่งตั้งจำเลยเป็นตัวแทนให้กระทำในกิจการดังกล่าว แต่การปฏิบัติของผู้รับประกันภัยต่อที่ได้ยินยอมให้จำเลยปฏิบัติงานแทนตนตลอดมา จำเลยย่อมอยู่ในฐานะเป็นตัวแทนของผู้รับประกันภัยต่อในต่างประเทศโดยปริยาย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 797 วรรคสอง ในกรณีเช่นนี้ ตัวการไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งตัวแทนเป็นหนังสือและไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 798 เมื่อตัวการซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยต่ออยู่ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ จำเลยซึ่งเป็นตัวแทนทำสัญญาประกันภัยต่อแทนตัวการ จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยต่อตามลำพังตามมาตรา 824

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4607/2534 วินิจฉัยว่า จำเลยที่ 2 ได้ขออนุญาตจำเลยที่ 1 ซ่อมแซมกุฎีที่จำเลยที่ 2 ปกครองอยู่ จำเลยที่ 1 ตั้งกรรมการให้ไปช่วยดูแล เมื่อไม่มีเงินเพียงพอจะชำระค่าวัสดุก่อสร้าง จำเลยที่ 1 ก็แจ้งให้เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรทราบ จำเลยที่ 1 เพิ่งออกคำสั่งให้จำเลยที่ 2 ระวังการก่อสร้าง โดยระบุว่าจำเลยที่ 2 ได้ทำการก่อสร้างมาเป็นเวลานานและทำผิดไปจากรูปแบบเดิมจนก่อให้เกิดปัญหาในปัจจุบัน พฤติการณ์ดังกล่าวเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ 1 อนุญาตให้จำเลยที่ 2 ทำการซ่อมแซมก่อสร้างได้โดยจำเลยที่ 1 ติดตามผลการก่อสร้างตลอดมา ทั้งกุฎีเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 ในการซื้อสินค้า จำเลยที่ 2 ก็ได้ชำระหนี้ให้โจทก์ไปบางส่วนแล้ว จึงเป็นมูลเหตุที่เชื่อได้ว่า จำเลยที่ 2 มีอำนาจสั่งซื้อสินค้าตามฟ้องแทนจำเลยที่ 1 ดังนั้น กิจการที่จำเลยที่ 2 กระทำไปย่อมผูกพันจำเลยที่ 1 ในฐานะตัวการ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 668/2535 การรับสภาพหนี้จะต้องกระทำโดยลูกหนี้ แต่ลูกหนี้อาจตั้งตัวแทนให้ชำระหนี้แทนได้ ซึ่งย่อมต้องถือว่าเป็นการชำระหนี้ของลูกหนี้นั่นเอง จำเลยที่ 2 เคยลงลายมือชื่อรับสินค้าแทนจำเลยที่ 1 และเคยพูดขอผิดผ่อนชำระหนี้แทนจำเลยที่ 1 การที่จำเลยที่ 2 มอบหลังคาไฟเบอร์กระเบื้องชำระหนี้ให้โจทก์เป็นการกระทำโดยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสิทธิเรียกร้องของโจทก์ ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 1 โดยปริยาย จึงเป็นการรับสภาพหนี้ที่มีผลผูกพันจำเลยที่ 1 ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7370/2537 การที่คนทั้งสามยอมให้จำเลยรับเงินค่าจ้างไว้แทนคนทั้งสาม และยอมลงชื่อในรายงานการจ่ายค่าจ้างตลอดมานั้น ย่อมทำให้จำเลยยอมได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนโดยปริยายของลูกจ้างโจทก์ทั้งสามคนดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 797 วรรคสอง ดังนั้น การที่จำเลยจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่คนทั้งสาม ก็เป็นเรื่องที่คนทั้งสามจะว่ากล่าวเอาแก่จำเลยโดยตรง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกเงินค่าจ้างของคนทั้งสามในส่วนที่จำเลยรับไว้จากโจทก์แล้วไม่จ่ายให้แก่คนทั้งสามคืนจากจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5351/2538 จำเลยที่ 1 เป็นศึกษานิเทศก์เขตลาดกระบัง โจทก์มีหนังสือเชิญศึกษานิเทศก์เขตลาดกระบังเป็นผู้ประสานงานของโจทก์ให้สิทธิแก่ผู้รับเชิญว่า หากไม่สามารถไปร่วมประชุมหรือรับ - ส่งเงินของสมาชิกหรือรับ - ส่งหนังสือสัญญากู้เงินสามัญ ขอให้มอบให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ผู้รับเชิญเห็นสมควรไปปฏิบัติงานแทนเป็นลายลักษณ์อักษรให้โจทก์ทราบ แสดงว่าโจทก์ตั้งศึกษานิเทศก์เขตลาดกระบังคือจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทน จำเลยที่ 1 ไม่ได้ปฏิเสธหนังสือเชิญดังกล่าว ทั้งยังยอมรับค่าตอบแทนที่โจทก์จ่ายให้ พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าจำเลยที่ 1 รับเป็นผู้ติดต่อประสานงานของโจทก์โดยปริยาย จำเลยที่ 1 จึงเป็นตัวแทนของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1688/2539 ส. เป็นพนักงานขายของโจทก์ มีหน้าที่นำสินค้าไปเสนอขายให้แก่ลูกค้า การที่ ส. เสนอขายสินค้าของโจทก์ให้แก่จำเลย ย่อมถือได้ว่า ส. เป็นตัวแทนของโจทก์โดยปริยาย การที่ ส. รับรองกับจำเลยว่าถ้าสินค้าที่จำเลยซื้อจากโจทก์ไม่สามารถใช้ได้ ยอมให้คืนสินค้า และยอมคืนเช็คค่าสินค้าให้จำเลยจึงผูกพันโจทก์ ซึ่งเป็นตัวการตามข้อตกลงที่ ส. ได้ทำไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 820 จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสิรินธร อินทรสังขนาวิน เกิดเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2518 สำเร็จการศึกษา
ระดับนิเทศศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง เมื่อปีการศึกษา 2538 จากจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อ พ.ศ. 2539

